

Istraživanja znanja i percepcije starijih osoba o palijativnoj skrbi u Republici Hrvatskoj i informiranju o ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju

Istraživanje je provelo je 15 volontera projekta „Krugovi podrške za starije osobe“. Intervjui su provedeni s 15 osoba starije životne dobi, u dobi od 68 do 93 godine, iz 11 različitih gradova Republike Hrvatske.

Analizom istraživanja o znanju i percepciji starijih osoba o palijativnoj skrbi i informiranju o ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju dolazimo do ključnih nalaza:

1. Znanje i percepcija starijih osoba o palijativnoj skrbi

- Mnogi ispitanici nisu dovoljno informirani o palijativnoj skrbi. Česti komentari uključuju nejasnoće o tome tko pruža usluge, kada i kako ih zatražiti.
- Većina ispitanika zna da palijativna skrb pomaže osobama s teškim bolestima, ali ne razumiju puni opseg usluga (npr. emocionalna i duhovna podrška).
- Mnogi nisu sigurni koje institucije ili organizacije nude palijativnu skrb, iako su spominjani domovi zdravlja, bolnice i neke specijalizirane ustanove.

Zaključci i preporuke:

- Potrebno je povećati dostupnost informacija o palijativnoj skrbi kroz medije, letke, brošure i savjetovanja s liječnicima.
- Organizirati edukacije za starije osobe i njihove obitelji kako bi bolje razumjeli dostupne usluge.

2. Najvažnije usluge palijativne skrbi prema ispitanicima

Najčešće spominjane usluge koje se smatraju korisnima:

- Smanjenje boli (najočekivanija i najpotrebnija usluga).
- Emocionalna podrška (posebno zbog straha i nesigurnosti).
- Podrška u kući (jer mnogi stariji žive sami i ne mogu se sami brinuti o sebi).

Preporuke:

- Povećati dostupnost kućne njege i mobilnih timova za palijativnu skrb.
- Osigurati bolje financiranje kako bi usluge bile dostupne većem broju korisnika.

3. Iskustva s palijativnom skrbi

- Neki su saznali za palijativnu skrb preko poznanika, liječnika ili bolnica.
- Iskustva su uglavnom pozitivna, ali postoji zabrinutost da skrb nije uvijek lako dostupna ili da se na usluge dugo čeka.
- Pojedinci izražavaju zabrinutost zbog birokratskih prepreka i financijskih ograničenja u sustavu zdravstvene skrbi.

Preporuka: Uspostaviti jasniji i dostupniji sustav informiranja i upućivanja na palijativnu skrb.

4. Informiranost o ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju

Zaključci iz istraživanja:

- Velika većina starijih osoba nije dovoljno informirana o ovim ugovorima.
- Informacije bi željeli dobivati od pravnih stručnjaka, socijalnih radnika i službenih državnih institucija.

Objavljeno 24.3.2025. na mrežnim stranicama udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje: www.krugovi.hr.

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje

E-mail: info@krugovi.hr

www.krugovi.hr

Kombolova 13, Zagreb

- Pojedinci su zabrinuti zbog mogućnosti prijevara i iskorištavanja starijih osoba kroz ove ugovore.

Preporuke:

- Poboľšati informiranje putem brošura, TV emisija i savjetovanja s pravnim stručnjacima.
- Uvesti preventivne mehanizme protiv mogućih zloupotreba ovih ugovora.

5. Opći zaključci i preporuke

- Povećati informiranost o palijativnoj skrbi i ugovorima o uzdržavanju putem medija, letaka i radionica.
- Osigurati bolji pristup palijativnoj skrbi kroz proširenje mobilnih timova i olakšan pristup uslugama.
- Uključiti relevantne institucije (Ministarstvo zdravstva, socijalne službe, pravni stručnjaci) u edukaciju i osiguravanje transparentnosti u pružanju usluga.

Ovo istraživanje pokazuje da postoji značajan nedostatak informacija među starijim osobama i da su potrebne konkretne akcije kako bi se poboljšala kvaliteta života starijih građana u Hrvatskoj.

Rezultati istraživanja:

Dob ispitanika:

1932. (93)

1938.

1938.

1939.

1940.

1942.

1943.

1944.

1948.

1950.

1952.

1952.

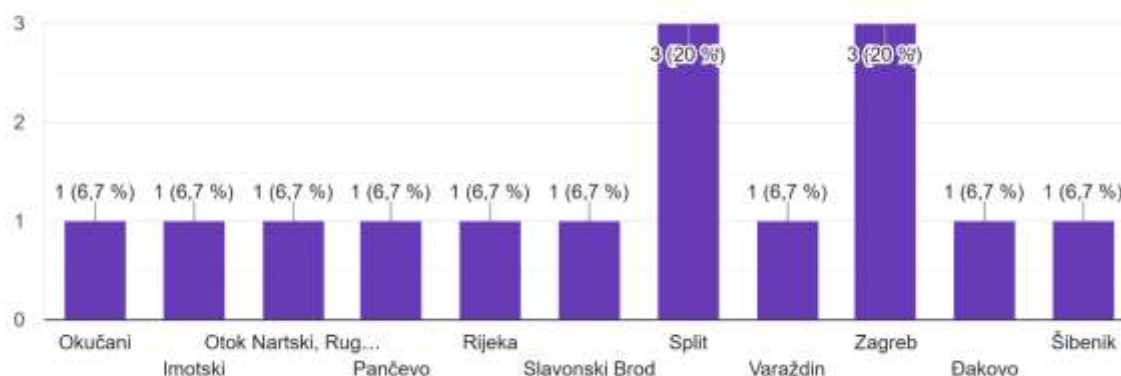
1953.

1954.

1957. (68)

Grad prebivališta ispitanika

15 odgovora

Objavljeno 24.3.2025. na mrežnim stranicama udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje: www.krugovi.hr.

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje

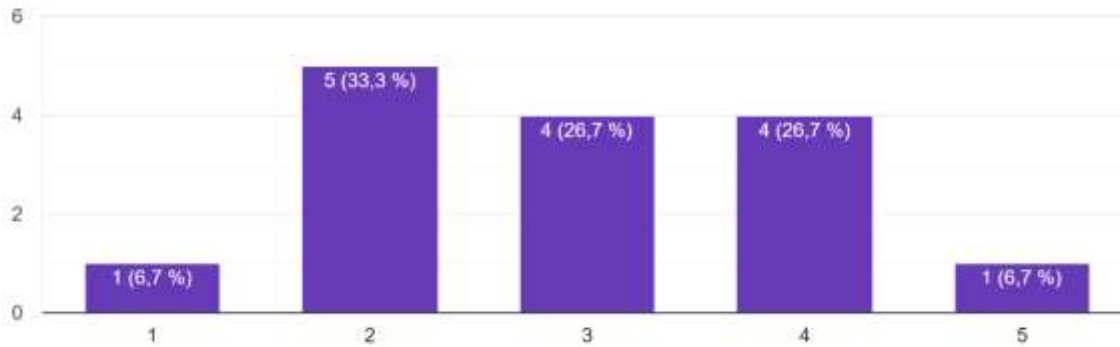
E-mail: info@krugovi.hr

www.krugovi.hr

Kombolova 13, Zagreb

1. Kako biste ocijenili svoje znanje o palijativnoj skrbi? (1 = "Nikako ne znam", 5 = "Odlično znam")

15 odgovora

1.1. Ako ste odgovorili s 1, 2 ili 3, možete li objasniti što ne znate ili imate li specifična pitanja o palijativnoj skrbi?

„Znam da palijativna skrb pomaže ljudima koji imaju ozbiljne bolesti i puno boli, ali nisam baš sigurna kako točno to funkcionira. Ne znam tko sve može pružiti skrb ni koliko je to dostupno. Voljela bih znati više o tome kad se počinje koristiti palijativna skrb i što sve obuhvaća, osim ublažavanja boli. Isto tako, kako se odlučuje da je pravo vrijeme za palijativnu skrb.“

„Puno toga...Što je uopće palijativna skrb?“

„Ne znam kako od doktora to dobit kad treba, to valjda saznaš kad si u potrebi? Ja volim znat ranije koga mogu zvat.“

„Pa nisam baš upućena, u ovoj sredini i u mojoj blizini nema takvih ustanova i jedino što sam išla u posjetu. I to sam išla gore na Strmac ovaj jednom, dva puta.“

„Nisam siguran kako se dolazi do tih usluga, tko ih pruža i što točno obuhvaćaju.“

„Ne znam mnogo o palijativnoj skrbi, o tome kako se provodi njega pacijenata u terminalnoj fazi bolesti ili kako stručnjaci surađuju u pružanju skrbi.“

„Znam samo da je to za one koji umiru, ne znam gdje se pruža.“

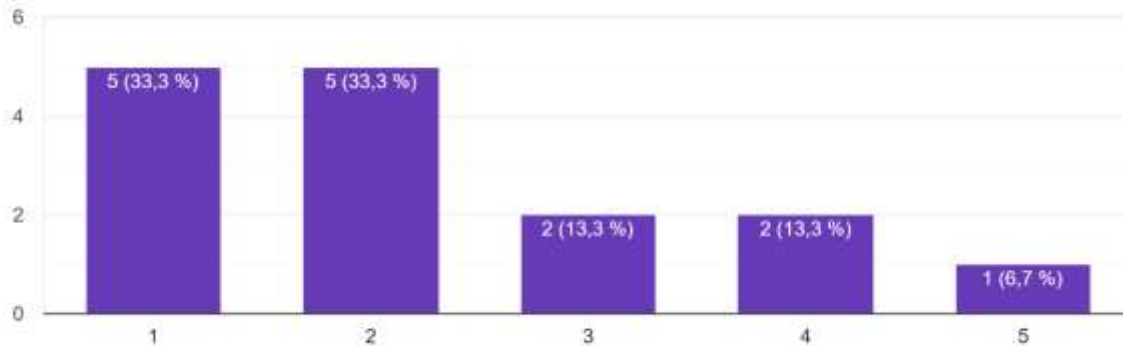
„Što je palijativna skrb?“

„Ne znam točno koliko ima tog u mom okruženju, ali znam da postoji.“

„Ne znam točno šta sve uključuje i tko to radi.“

2. Koliko ste upoznati s institucijama ili organizacijama koje nude palijativnu skrb u vašoj zajednici? (1 = "Nikako nisam upoznat/a", 5 = "Odlično sam upoznat/a")

15 odgovora

2.2. Koje biste institucije ili organizacije naveli kao pružatelje palijativne skrbi u vašoj zajednici, ako ih znate?

„Nisam sigurna koje konkretne institucije ili organizacije nude palijativnu skrb u mojoj zajednici. Znam za bolnice i domove za starije, ali nisam sigurna nudi li netko od njih palijativnu skrb. Mislim da bi bilo dobro da postoje jasnije informacije o tome koje možeš pročitati svugdje. „

„Hrvatsko društvo za palijativnu medicinu HLZ, Hrvatska udruga prijatelja hospicija“

„Starački domovi“

„Medicinske sestre iz doma zdravlja samo znam.“

„Specijalna bolnica za psihijatriju i palijativnu skrb Sv. Rafael, na Strmcu u blizini Nove Gradiške“

„Ne znam točno, možda dom zdravlja ili bolnica, ali nisam siguran.“

„Nema, ali trebalo bi biti na državnoj razini.“

„Ne znam“

„Ne znam nikakve institucije“

„Ne znam, dom zdravlja valjda.“

„Dom zdravlja, neka udruga, hospicij ne znam jel ima, ali i to postoji negdje.“

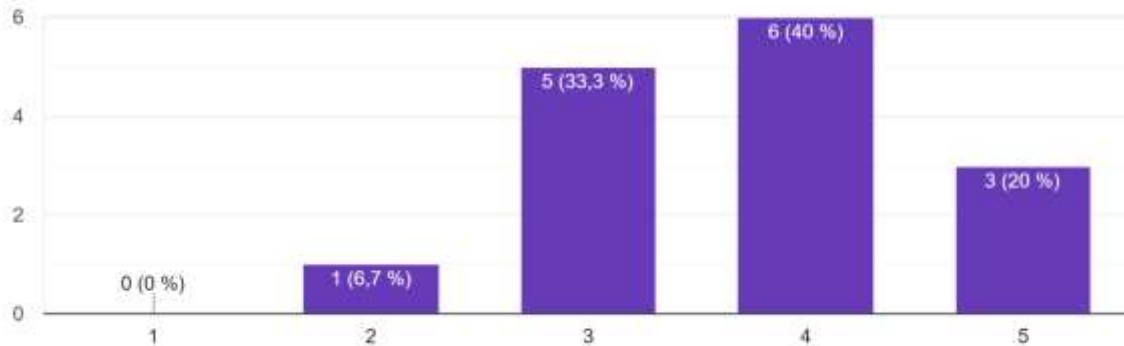
„Doktor obiteljske medicine“

„Ne znam tko to radi.“

„Bolnice“

3. Kako biste ocijenili korisnost usluga palijativne skrbi za vas ili vašu obitelj? (1 = "Usluge nisu korisne", 5 = "Usluge su vrlo korisne") Odgovorite 3 ukoliko ne znate odgovor.

15 odgovora

3.1. Koje specifične usluge smatrate najkorisnijima (npr. smanjenje boli, emocionalna podrška, podrška u kući)?

„Ostavite prazno ako ne znate odgovor.“

„Najkorisnija bi mi bila usluga smanjenja boli jer se bol često ne može podnijeti. Ja na primjer pijem puno lijekova svaki dan, a i dalje su bolovi tu. Također emocionalna podrška mi je važna jer često osjećam strah i nesigurnost. Srećom imam kćer i zeta s kojima živim i koji mi pomažu svaki dan.“
ublažavanje boli i podrška u suočavanju

„Smanjenje boli.“

„Trebalo bi za smanjit bol, pomoć obitelji kad je teško, neka pomagala i kreveti i to. Informacije u pravom trenutku!“

„Smanjenje boli“

„Sigurno smanjenje boli i pomoć u kući, jer nije lako kad čovjek ostari i ne može više sve sam.“

„Smanjenje boli najviše i emocionalna podrška“

„Podrška u kući“

„Najkorisnije usluge u palijativnoj skrbi su ublažavanje boli, emocionalna i duhovna podrška, te pomoć obiteljima.“

„Bilo bi korisno da se netko brine tko zna, a ne da obitelj ne zna šta bi sa mnom kad budem bolestan.“

„Bilo bi korisno da se netko brine, smanji bol, obitelj da zna ko im može pomoć.“

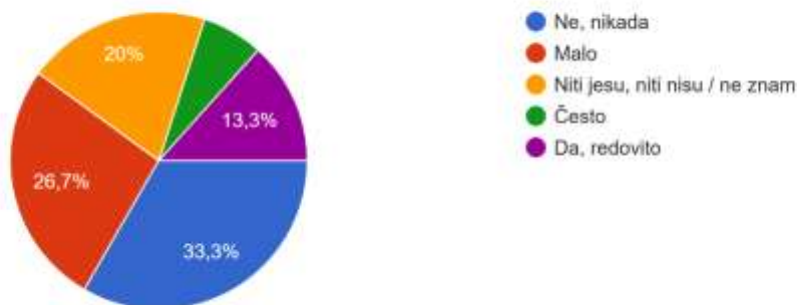
„Smanjenje boli i podrška u kući“

„Da se olakša umiranje, smanjeni bol i pomogne svima koji brinu.“

„Smanjenje boli“

4. Da li ste ili netko iz vašeg kruga koristio palijativnu skrb?

15 odgovora

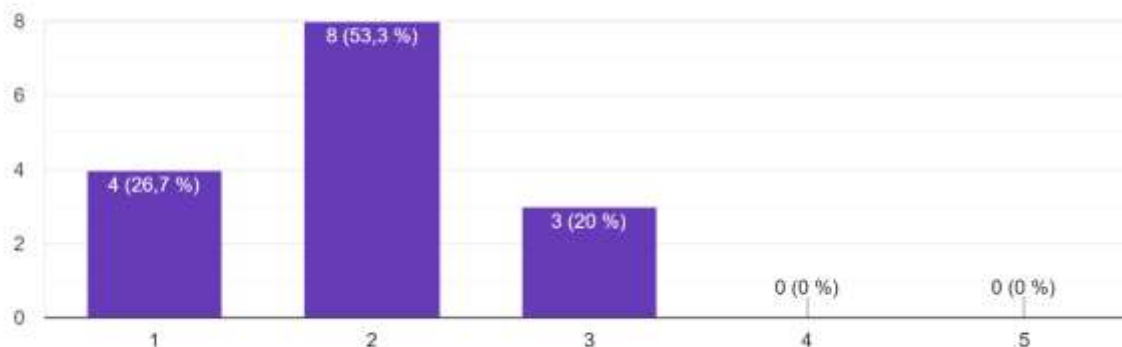

4.1. Ako ste koristili palijativnu skrb, kako ste saznali za te usluge i kakvo je bilo vaše iskustvo?

„Preko poznanika, bilo je pozitivno i jako korisno za cijelu obitelj za smanjenje boli i podršku“
 „Tražili smo pomoć i došla je prva pomoć i odvela mamu i baku.“
 „Iskustvo od susjede, ali znam da je bila zbunjena i teško, ali bila je dobra medicinska sestra“
 „Nisam siguran.“
 „Koristio je ujak i iskustvo je bilo uredno, pruženo mu je sve najosnovnije.“
 „U trgovini, zadovoljna sam“
 „Nitko nije koristio palijativnu skrb“
 „Nisam ja, ali znam da su neki u bolnici bili i da ih nisu vidjeli njihovi kad su ostali tamo na samrti.“
 „Od poznanice, njoj je bilo u redu, nije dugo koristila.“
 „Saznala sam preko doktorice obiteljske medicine. Iskustvo odlično, čista petica. Kada je trebalo tim je dolazio i kvalitetno pružao uslugu i više nego je bilo predviđeno i potrebno. Troškove usluge palijativne skrbi je pokrивao HZZO.“
 „Nisam koristio“
 „U bolnici, dobro iskustvo.“

5. Kako biste ocijenili dostupnost informacija o palijativnoj skrbi za starije osobe u vašoj zajednici? (1 = "Informacije nisu dostupne", 5 = "Informacije su lako dostupne i razumljive")

15 odgovora

Objavljeno 24.3.2025. na mrežnim stranicama udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje: www.krugovi.hr.

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje

E-mail: info@krugovi.hr

www.krugovi.hr

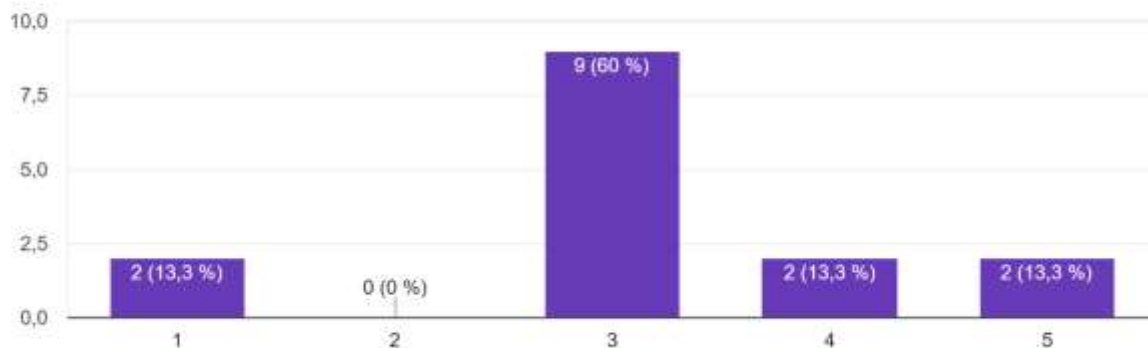
Kombolova 13, Zagreb

5.5. Koji oblik informacija (npr. brošure, internetske stranice, savjetovanje s liječnicima) biste željeli da bude dostupan ili poboljšan?

„Voljela bih da budu jasne brošure koje bi bile dostupne u npr. liječničkim ambulancama. Isto tako mogućnost savjetovanja s liječnicima jer bi tako mogla dobiti odgovore na sva pitanja. Također bi se osjećala sigurnije i informiranije o opcijama koje imam.“
 „Više govora o tome kroz medije, savjetovanje s doktorima“
 „Brošure.“
 „Možda televizija i radio da pričaju informacije više i kod doktora neki letak.“
 „Časopis, u časopisima“
 „Brošure kod doktora, neka predavanja u selu ili na televiziji da objasne kako to funkcionira.“
 „Radio i televizija.“
 „Ne znam, slabo vidim i čujem“
 „Brošure i letci s jednostavnim informacijama, razgovor s doktorima ili nekim ko se razumije u palijativnu skrb.“
 „Brošura, doma da mi dođe, jer ne mogu hodati puno okolo. Na TV-u da više pričaju neki stručnjaci, doktor da kaže obitelji.“
 „Savjetovanje s liječnicima“
 „Kod doktora neka brošura, da mi medicinska sestra kaže, socijalna radnica, obitelj možda zna.“
 „Savjetovanje sa liječnicima - veća dostupnost informacija“
 „Letak neki doma, samo da imam broj telefona koga da zovem ili moji zovu.“
 „Plakati, brošure“

6. Kako biste ocijenili svoje povjerenje u palijativnu skrb u vašoj zajednici? (1 = "Nemam povjerenja", 5 = "Imam veliko povjerenje")

15 odgovora

6.6. Ako ste odgovorili 1, 2, 3, možete li objasniti što vas zabrinjava u vezi s palijativnom skrbi u vašoj zajednici?

„Imam određene sumnje i zabrinutosti. Prije svega, informacije o palijativnoj skrbi nisu dovoljno jasne, pa nisam sigurna jesam li dobro upoznata s uslugama koje se pružaju. Brine me i mogućnost da, u trenucima kada mi zatreba pomoć, usluge možda neće biti dostupne ili dovoljno prilagođene mojim potrebama. Također, ne znam puno o stručnosti i iskustvu osoblja koje pruža palijativnu skrb.“
 „Ne znam dovoljno o tome.“
 „Strah me da neće biti dosta to da mi dođu ako ja budem u boli i za obitelj da ne budem teret, ne znam kako će oni sa mnom dok umirem, to me brine.“

Objavljeno 24.3.2025. na mrežnim stranicama udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje: www.krugovi.hr.

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje

E-mail: info@krugovi.hr

www.krugovi.hr

Kombolova 13, Zagreb

„Zabrinut sam jer ponekad mislim da se ljudi ne dobiju dovoljno pažnje kad im je najpotrebnije. Čuo sam od par ljudi da kad se netko stvarno nađe u toj situaciji, kad im je potrebna palijativna skrb, onda se ponekad čeka predugo na pomoć ili nemaju baš onu pažnju koju bi trebali imati.“

„U zajednici nema palijativne skrbi.“

„Ljude nije toliko briga“

„Povjerenje mi je umjereno jer me brine nedostatak informacija i stručnjaka, te što možda nema dovoljno resursa za dobru skrb.“

„Ne znam kakvi su, ne poznam ih.“

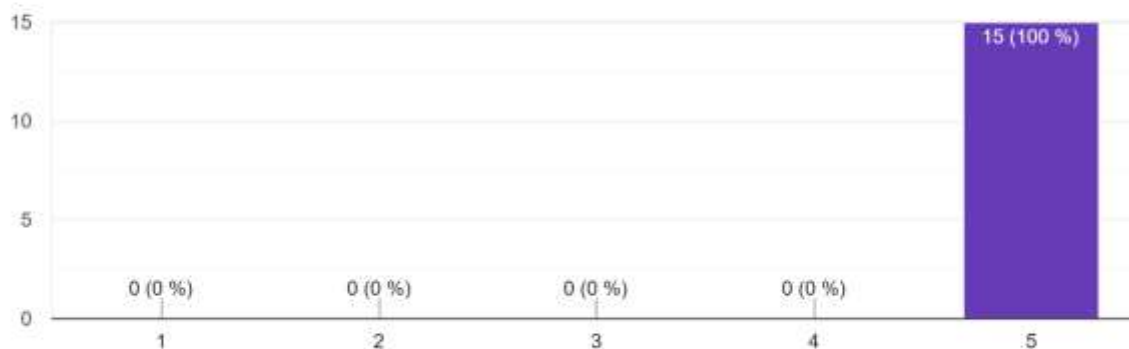
„Nedostupnost informacija“

„Ne poznam ih.“

„Nemam dosta informacija, to me sad malo brine, možda je dobro, možda će mi trebati.“

7. . Kako biste ocijenili važnost toga da političari što prije donesu Nacionalni program za razvoj palijativne skrbi za nadolazeće razdoblje? (1 = "Nije važno", 5 = "Vrlo važno")

15 odgovora

7.1. Tko mislite da bi trebao biti odgovoran za izradu i implementaciju tog plana? (npr. Ministarstvo zdravstva, političari, organizacije civilnog društva, stručnjaci iz palijativne skrbi itd.)

„Mislim da bi odgovornost trebala biti podijeljena. Mislim da bi Ministarstvo zdravstva trebalo voditi taj proces, u suradnji sa stručnjacima iz područja palijativne skrbi i predstavnicima pacijenata, posebno starijih osoba. Tako bi se osiguralo da program zadovoljava stvarne potrebe ljudi i da se usluga daje na način koji je prilagođen našim izazovima.“

„Ministarstvo zdravstva u suradnji sa stručnjacima koji bi ih nadopunili“

„Stručnjaci iz palijativne skrbi, oni koji znaju nešto o tome.“

„Političari, ako ih je briga.“

„Zdravstveni radnici“

„Mislim da je to nešto na čemu se ne smije štedjeti, jer kad netko dođe u situaciju gdje mu je potrebna palijativna skrb, onda se ne može čekati, ni tražiti ni odgađati. Ovdje su ljudi u pitanju, i oni zaslužuju najbolju moguću skrb do zadnjeg trenutka. Zato bi političari trebali što prije napraviti neki plan za to, da svi znamo gdje smo i kako se može pomoći.“ Mislim da bi Ministarstvo zdravlja trebalo biti odgovorno za to, a onda bi sigurno trebalo uključiti i sve te stručnjake, liječnike, medicinske sestre, socijalne radnike... Oni najbolje znaju što je potrebno. Ali, važno je da politika ne bude previše udaljena od stvarnih problema, jer kad čovjek treba pomoć, ne smije biti birokracije.“

„Vlada i Ministarstvo zdravstva, država.“

„Ministarstvo zdravstva i političari“

„Ministarstvo zdravstva, stručnjaci za palijativnu skrb i organizacije koje pomažu u zdravstvu“

Objavljeno 24.3.2025. na mrežnim stranicama udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje: www.krugovi.hr.

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje

E-mail: info@krugovi.hr

www.krugovi.hr

Kombolova 13, Zagreb

„Ministarstvo zdravstva je za to, udruge ako ih ima isto. A ima i onih koji nemaju nikog, pa socijalni radnici to najbolje znaju, neka se uključe.“

„Ministarstvo i političari“

„Vlada“

„Ministarstvo zdravstva - uz obavezno ispitivanje potreba korisnika palijativne skrbi i suradnju sa stručnjacima iz tog područja“

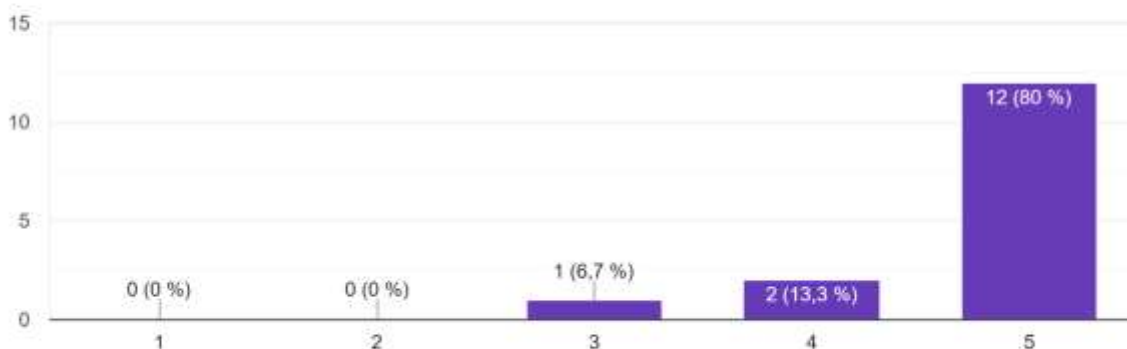
„Političari, a udruge i stručnjaci rade onda, ako ih ima.“

„Stručnjaci iz palijativne skrbi“

Percepcija starijih osoba o važnosti i informiranju o ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju

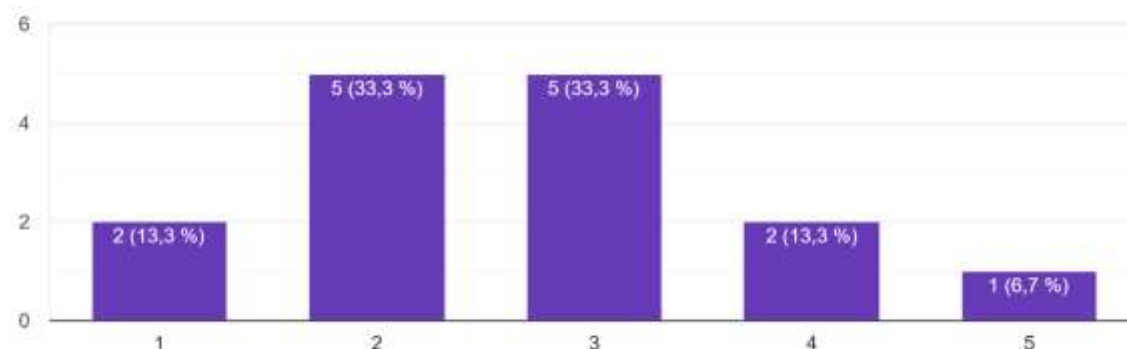
8. Kako biste ocijenili važnost toga da obitelj razgovara o brizi za starije i nemoćne članove obitelji u nemoćnim situacijama? (1 = "Nije važno", 5 = "Vrlo važno")

15 odgovora

9. Koliko ste upoznati ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju? (1 = "Nikako ne znam", 5 = "Odlično znam")

15 odgovora

Objavljeno 24.3.2025. na mrežnim stranicama udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje: www.krugovi.hr.

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje

E-mail: info@krugovi.hr

www.krugovi.hr

Kombolova 13, Zagreb

9.9 Od koga mislite da bi trebali dobiti više informacija o ugovorima o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju? (od koje institucije, ustanove ili struke)

„Mislim da bi informacije trebale dolaziti od službenih institucija poput ministarstva socijalne skrbi. Važno je da pravnici ili stručnjaci za socijalno i mirovinsko pruže jasne savjete.“

„Ministarstvo pravosuđa, Zavod za socijalni rad“

„Ne znam.“

„To bi čula od pravnika, socijalnih radnika, u knjižnici možda“

„Socijalnih radnika, HZZO-a“

„Od javnih bilježnika i pravnika, ali i od nekih državnih institucija da ljudi znaju što potpisuju.“

„Liječnici.“

„U općini ili socijalnom.“

„Više informacija o tim ugovorima trebali bismo dobiti od pravnika ili socijalnih radnika.

Znam šta su jer sam čitao u novinama nekad i na TV-u. Mediji valjda, socijalni rad, u čekaonicama neki letak da bude.“

„Ministarstvo, mediji, političari“

„Na adresu da mi dođe o tome, ne znam gdje bi bilo najbolje.“

„Ako nisi samac (imaš obitelj) onda doktoica obiteljske medicine, ako si samac onda Zavodi za socijalni rad“

„Od pravnika na televiziji, neki besplatni telefon za savjet kad se sklapa ugovor ili te netko hoće iskoristiti.“

„Ustanova i struke“

Posebni citati ispitanika:

„Svi starimo. Važno je da cijelo društvo bude uključeno i informirano. Kao što ja sada doživljam izazove starosti, tako ćete i vi jednog dana. Zajedno možemo osigurati da starost bude razdoblje u kojem se osjećamo podržano, sigurno i dostojanstveno.

kako se danas brineš za starije, tako će se sutra netko brinuti za tebe“

„Sve je dobro, dok je dobro!“

"Donošenje nacionalnog plana za razvoj palijativne skrbi za nadolazeće razdoblje vrlo je važno, ima puno starijeg stanovništva i puno starijih ljudi. Napuštenih, osamljenih i tako."

„Lako meni, imam susjeda, ali ovi na selu nemaju nikog blizu da im dođe.“

„Brinite se o starijim osobama i ne iskorištavajte ih.“

„Najviše čitam ono šta mi pošalju poštom, to je valjda važno onda.“

„Smatram da bi trebalo povećati financijsku i društvenu potporu mobilnim timovima palijativne skrbi i timovima kućne posjete. Zbog ograničenosti budžeta usluge ponekad nisu dostupne iako službeno (na papiru) postoje zbog financijske kvote, npr. kvote HZZO-a su često popunjene, usluga prestaje biti dostupna i ostaneš prepušten sam sebi.“

„Uvijek ima nešto za naučiti.“

„Možda sam stara, ali i dalje imam potrebe. Samo želim biti voljena i poštovana sada kada više ne mogu brinuti sama o sebi.“

Projekt udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje, naziva "Krugovi podrške za starije osobe" sufinanciran je sredstvima Europske unije u okviru Programa Impact4Values.

Stajališta izražena u ovom istraživačkom dokumentu isključiva su odgovornost udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje i ne odražavaju nužno stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Program Impact4Values sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Sufinancira
Europska unija

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Istraživanje provedeno ovim projektom jedna je od edukativnih i iskustvenih aktivnosti za volontere projekta „Krugovi podrške za starije osobe“ s ciljem pružanja direktne podrške starijim osobama, stjecanjem istraživačkih kompetencija te korištenjem stečenih kompetencija za rad s ranjivim skupinama.

Potiču se daljnja, metodološki opširnija, istraživanja na ove teme koje bi poticale daljnji razvoj politika, programa i projekata za ranjive skupine.

Kontakt:

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje
E-mail: info@krugovi.hr
www.krugovi.hr
Kombolova 13, Zagreb

Objavljeno 24.3.2025. na mrežnim stranicama udruge Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje: www.krugovi.hr.

Krugovi-Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje
E-mail: info@krugovi.hr
www.krugovi.hr
Kombolova 13, Zagreb